

POLITICA FISCALĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA – POSIBILITĂȚI DE OPTIMIZARE

Cătălina PARA,

studentă, anul III, Facultatea de Științe Economice, Universitatea de Stat din Moldova
CZU: 336.02(478)

E-mail: paracatalina11@gmail.com

Politica fiscală reprezintă ansamblul măsurilor și instrumentelor prin care statul colectează venituri la buget (impozite și taxe) și le repartizează prin cheltuieli publice [2, p. 215]. În contextul transformărilor economice și sociale ale Republicii Moldova, politica fiscală joacă un rol esențial în asigurarea stabilității bugetare, creșterea economică și echitatea socială.

Scopul cercetării a constat în analiza sistemului fiscal actual al Republicii Moldova și identificarea posibilităților de optimizare a politicii fiscale, în vederea eficientizării colectării veniturilor, susținerii dezvoltării economice și creșterii echității sociale.

În Republica Moldova, studiul veniturilor la Bugetul Public Național (BPN) în perioada 2021-2023 oferă o imagine clară asupra importanței veniturilor colectate din impozite și taxe în totalul acumulărilor, care au reprezentat peste 62% din totalul veniturilor bugetare în perioada analizată. În anul 2021 structura veniturilor bugetare ale Republicii Moldova a fost dominată în mod clar de impozitele și taxele, care au reprezentat 63,2% din totalul veniturilor bugetare. Aceasta subliniază rolul crucial pe care sistemul fiscal îl joacă în susținerea economiei naționale și a finanțării activităților guvernamentale. În acest context, veniturile colectate au totalizat aproximativ 67,0 miliarde lei, iar suma obținută din impozite și taxe a fost de 42,33 miliarde lei. În anul 2022, impozitele și taxele au înregistrat o creștere semnificativă, ajungând la 51,81 miliarde de lei, reprezentând aproximativ 64,1% din totalul veniturilor bugetare, ceea ce marchează o creștere absolută de aproape 9,5 miliarde de lei față de anul 2021. În anul 2023 impozitele și taxele au continuat să joace un rol central în alimentarea BPN, totalizând 63,03 miliarde lei, ceea ce reprezintă 62,6% din veniturile totale ale bugetului (Tabelul 1.1) [1].

Tabelul 1

Principalele surse de venit bugetar în perioada 2021–2023, mil lei

Indicatori	2021	2022	2023
Impozite și taxe (dintre care:)	42 322,4	51 810,0	63 026,0
TVA	20 796,1	26 278,0	34 250,2
Impozite pe venit	9 889,1	12 191,0	14 086,1
Accize	7 042,5	8 042,0	9 291,0
Taxe asupra comerțului exterior	2 034,5	2 465,0	2 414,6

Total venituri fiscale	42 322,4	51 810,0	63 026,0
Total venituri ale BPN	66 914,2	80 872,9	100 659,0

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor Ministerului Finanțelor [1].

Printre principalele surse de venituri fiscale, *TVA* se evidențiază ca fiind cea mai importantă. Aceasta a generat în perioada analizată aproximativ 50% din veniturile fiscale totale (Tabelul 1.2). *TVA* este direct legată de consumul intern, ceea ce face ca bugetul național să fie puternic dependent de comportamentul consumatorilor. Orice scădere semnificativă a consumului, cum ar fi în perioade de recesiune economică sau crize economice globale, duce la o reducere considerabilă a veniturilor din *TVA*, afectând astfel stabilitatea fiscală a statului.

Tabelul 2

Principalele surse de venit bugetar în perioada 2021–2023,
% în totalul veniturilor fiscale

Anul	TVA	Accize	Impozit pe venit
2021	49,1	16,64	23,36
2022	50,71	15,52	23,53
2023	54,34	14,74	22,34

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor Ministerului Finanțelor [1].

Al doilea mare contributor la veniturile fiscale este *impozitul pe venit*, care participă la acumularea veniturilor bugetare în proporție de peste 23% la formarea veniturilor bugetare. Aceasta sumă reflectă în mod direct performanța pieței muncii, nivelul de salarizare și gradul de ocupare a forței de muncă.

Ponderea impozitelor pe venit în totalul veniturilor fiscale subliniază rolul esențial pe care îl joacă sectorul muncii în economie. În același timp, aceasta arată o dependență semnificativă de veniturile din salarii și nu neapărat de activitățile economice de capital.

Un alt element important al structurii veniturilor fiscale este *acciza*, care în perioada analizată genera aproximativ 15% din totalul veniturilor bugetare. Veniturile din accize sunt, de obicei, mai puțin sensibile la fluctuațiile economice decât alte tipuri de impozite, dar pot suferi ajustări legislative, în funcție de politica guvernamentală în domeniul sănătății publice și protecției mediului.

În concluzie se constată că în perioada 2021-2023, Republica Moldova a reușit să obțină progrese semnificative în colectarea veniturilor bugetare. Cu toate acestea, țara se confruntă în continuare cu provocări majore care împiedică maximizarea acestor venituri, printre cele mai persistente probleme fiind evaziunea fiscală, o economie informală extinsă, fragmentarea instituțională și un nivel scăzut de conformare voluntară din partea contribuabililor.

Administrarea fiscală din Republica Moldova se află într-un amplu proces de digitalizare, orientat spre eficiență, transparență și combaterea evaziunii fiscale. Programe precum „Fiscalis” (cu sprijin UE de circa 267 milioane euro) [4], [7] și „BEPS” contribuie la modernizarea sistemului și prevenirea erodării bazei fiscal [4]. Sistemul Automatizat „Monitorizarea Electronică a Vânzărilor”, fiind integrat cu platforme precum „FiscNet”, „e-Factura”, și MPay au digitalizat relația contribuabil–stat, peste 90% dintre facturi fiind emise electronic în 2023 [7], [6]. Reformele includ și lansarea „Cabinetului personal al contribuabilului” [5], sistemul MConnect, case virtuale de marcat și digitalizarea asigurărilor sociale [8]. Campania „Moldova pe alb” a identificat 200 de persoane fără contract în 2023, dintre care 65% au fost ulterior angajate oficial [8], iar extinderea POS-urilor contribuie la reducerea economiei informale [5].

Pentru optimizarea politicii fiscale în Republica Moldova, se recomandă: reformarea contribuțiilor sociale pentru a reduce povara asupra muncii și a stimula ocuparea formală, creșterea transparenței și a guvernanței fiscale prin politici clare și previzibile, dezvoltarea fiscalității verzi pentru a susține practicile sustenabile și a penaliza poluarea, modernizarea și digitalizarea colectării impozitelor pentru o administrare mai eficientă și reducerea evaziunii, îmbunătățirea stimulentele fiscale pentru investitori și IMM-uri în vederea atragerii capitalului, susținerea economiei digitale și a inovării prin politici fiscale favorabile, implementarea unui sistem fiscal echitabil pentru a reduce inegalitățile, consolidarea colaborării internaționale pentru preluarea bunelor practici și alinierea la standardele europene.

Referințe:

1. *Catalogul de date deschise ale Ministerului Finanțelor pentru anul 2024*: <https://mf.gov.md/ro/content/catalogul-de-date-deschise-al-mf-pentru-anul-2024>[accesat: 09.04.2025]
2. DANU Vasile, *Finanțepublice*, Chișinău, Editura ASEM, 2017, 310 p.
3. *Declararea și plata impozitelor/taxelor de către cetățean*. Disponibil: <https://servicii.gov.md/event/C7#:~:text=serviciile%20de%20colectare%20a%20impozitelor,iunie%20a%20anului%20%C3%AE%20curs> [accesat: 11.04.2025]
4. *EUSupporttoPublicAdministrationReforminMoldova,2023*. Disponibil: Republic of Moldova: EU supports job creation and better public administration | EEAS [accesat: 18.04.2025]
5. *GuvernulRepubliciiMoldova,Raportdeactivitate2023*. Disponibil: raport_consolidat_guvern_2023_final1_0.pdf[accesat: 11.04.2025]
6. <https://monitorul.fisc.md/>[accesat:03.05.2025]
7. *Proiect 06.09.2023 Propuneri la Planul național de acțiuni privind realizarea criteriilor de aderareaRepubliciiMoldova la Uniunea Europeană*. Disponibil: cap_16_fiscalitate_pna_2023-2027.pdf[accesat: 12.04.2025]
8. *Site-ul oficial al Ministerului Finanțelor*. Disponibil: <https://mf.gov.md/ro> [accesat: 09.04.2025]

Recomandat

Tatiana COVALSCHI, dr., lect. univ.